

बुद्धिजम डिजिटल लाइब्रेरीको परिचय

• कुम बहादुर गुरूड, अमेरिका

तथागत सिद्धार्थ गौतम बुद्धले प्रतिपादन गर्नु भएको बुद्धदर्शनलाई सम्पूर्ण नेपालीहरूले सरल र सहज तरिकाले बुझ्न सक्नु भन्ने उद्देश्यले डिजिटल बुद्धिजम लाइब्रेरी (बिडीएल)ले मूल पाली भाषामा रहेको त्रिपिटकलाई प्राज्ञहरूद्वारा नेपाली भाषामा भावानुवाद गरी प्रकाशन गरिरहेको जानकारी गराउन पाउँदा, खुसी लागेको छ। प्रकाशित ग्रन्थहरूको मूल भावलाई युट्युबमार्फत अडियो कक्षाको रूपमा प्रचारप्रसार गरिएको छ। यस कार्यको लागि मिडिया पार्टनरको रूपमा रेडियो गोर्खाली १०६ मेघाहर्ज, पोखरा र रेडियो मर्स्याडदी ९५ मेघाहर्ज लमजुङसँग सहकार्य गर्दै आएका छौं।

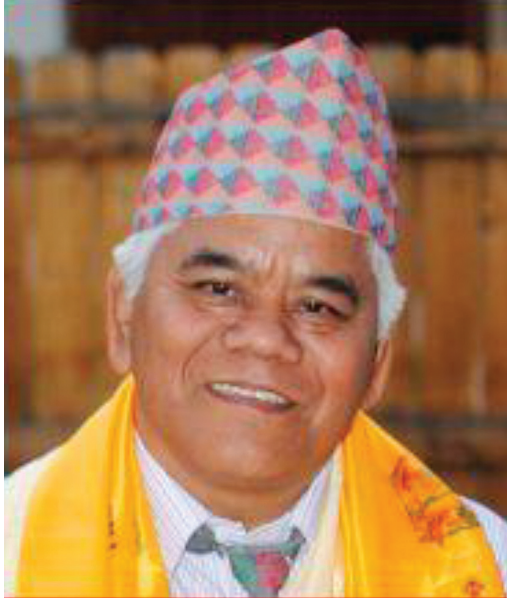
बुद्धिजम डिजिटल लाइब्रेरी (बिडीएल) को बिडीएल स्कालर समूहले मूल पाली, संस्कृत, हिन्दी, संभोटा र अंग्रेजी भाषाबाट सरल नेपाली भाषामा सारानुवाद गरेको बिडीएल ग्रन्थहरू निम्न अनुसार रहेका छन्। यो सबै ग्रन्थहरू बिडीएलको आधिकारिक वेबसाइट www.buddhismlibrary.org मा पनि उपलब्ध रहेका छन्:

१. बिडीएलग्रन्थ बुद्धजीवनी, ग्रन्थ- १
२. बिडीएलग्रन्थ धम्मपद, ग्रन्थ- २
३. बिडीएलग्रन्थ दैनिकपूजा प्रार्थना, ग्रन्थ- ३
४. बिडीएलग्रन्थ गुरूड बुद्धिजम, ग्रन्थ- ४
५. बिडीएलग्रन्थ सूत्रसंग्रह, ग्रन्थ- ५
६. बिडीएलग्रन्थ प्रज्ञापारमिता, ग्रन्थ- ६
७. बिडीएलग्रन्थ जातकसंग्रह, ग्रन्थ- ७
८. बिडीएलग्रन्थ मोन्लम संग्रह ग्रन्थ- ८
९. बिडीएलग्रन्थ पुनर्जन्म बौद्ध साहित्य, - ९
१०. बिडीएलग्रन्थ बौद्धजातक संग्रह, ग्रन्थ- १०
११. बिडीएलग्रन्थ बिडीएल परिचय, ग्रन्थ- ११
१२. बिडीएलग्रन्थ पाली-नेपाली शब्दकोष- १२

बौद्ध दर्शनलाई बृत्तचित्र मार्फत छलफल गर्न उपयुक्त हुने महशुस भएकोले, एआई प्रणालीको आधारमा एक घन्टको बृत्तचित्र तयार गरिएको छ। यही २५७०औं बुद्ध जयन्तीबाट प्रसारण गर्ने तयारी भैरहेको पनि जानकारी गराउन पाउदा खुशी लागेको छ। बुद्ध दर्शनलाई अडियो

सिरिज BUDDHABACHAN BAS25 नामक युट्युब च्यानल मार्फत सार्वजनिक गरिएको छ। आजसम्म ८५ श्रृंखला प्रसारण भइसकेका छन्। यो श्रृंखला नियमित रहने छ। यो लाइब्रेरी अमेरिकाको मासाच्युसेटस् राज्यमा सन् २०२३ मा स्थापना भएको थियो। यसको संस्थापकहरूमा श्री अरूण कुमार गुरूड, खेन्पो बसन्त कुमार गुरूड, कल्याणमित्र डीबी गुरूड, श्री कर्साड लामा र श्री कुम बहादुर गुरूड हुनुहुन्छ। वहाँहरूको संक्षिप्त परिचय यस प्रकार रहेका छन्।

अरूण कुमार गुरूड, अमेरिका

अरूण कुमार गुरूडको जन्म स्याङजा, फेदीखेला-२, लामिस्वारामा बाबा बल बहादुर गुरूड र आमा दिलसुबा गुरूडको कोखबाट २०१० भएको थियो। वहाँहरू लामिस्वाराका प्लहोनहरू हुन्। बागदन्त बोल्दा, लमचुं कहोला होइले फ्लोब डि लेम तमू चिली न्होर च्यौब कहोलार च्होयुन चिली न्हौं च्यौब कहोला ओइले

प्लोब कोण कहलिर च्योयुब डि लेम कौणर मुमार कै प्लोब धुंलेन प्लोहनहरू फैलिन थालेको हुँदा, हामीलाई प्लोहन्य कहलाउन थालेको रहेछ भन्ने भनाइ रहेको छ। उनीहरूको गोत्र भन्नु पर्दा, गर्ब (गर्क) गोत्र भन्दा रहेछन्।

बाल्यकालमा गाउँघरमा लेकबैसी गर्दै हुर्किए। बाउ बाजेले जानी मानि आएको कर्मकाण्ड “कुलेबृत्ति लोकेकृति” भन्नेभै म्हिक्केचोगीको भूमिका पनि निभाइयो। बिद्यार्थी कालमा पनि पृथ्वीनारायण क्याम्पस, पोखरामा सकृया राजनीतिक भूमिकामा रहेर १४ वटा सदनको अध्यक्षहरूको पनि अध्यक्ष भएर काम गरेको अनुभव सुनाउँछन्। त्यस समय महाराजधिराज सरकारको पश्चिमा अञ्चलको भ्रमणको अवसर थियो। त्यही समय श्री ५ महाराजधिराज बिरेन्द्र बीर बिक्रम शाहदेव सरकारको शुभजन्मोत्सवको अवसरमा बिद्यार्थीहरूको तर्फबाट शुभकामना मन्तव्य राख्ने अवसर पनि पाए।

त्यही समयबाट राजनितिक उथल-पुथल हुँदै, २०३६ सालको राष्ट्रिय जनमत संग्रह पछि २०४६ सालमा राजनीतिक आन्दोलन भयो। यसले देशमा नयाँ मोड लियो। स्नातकोत्तरको पढाइ हुदाहुँदै अमेरिकाको कोलोराडो राज्यमा आए। त्यहाँ उनले तमू धौं कोलोराडोको दुई कार्यकाल अध्यक्ष भएर गुरूडको भाषा, भेषभूषा, मौलिक संस्कार र संस्कृतिको संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्ने थालनी गरे, पुस्ता हस्तान्तरणमा योगदान दिए।

यसरी सामाजिक संघसंस्थाहरूमा सकृया भएर काम गरिरहँदा, अचानक स्पाइनल कार्डमा समस्या देखिएकोले हिँडडुल गर्न नसक्ने अवस्थामा पुगे। परिवारमा श्रीमती देवी गुरूड, ४ भाइ छोराहरू,

बुहारीहरू र नाति नातिनीहरू छन्। मानव जीवनमा बौद्ध दर्शनको महत्वपूर्ण भूमिका रहेको कुरालाई मनन गर्दै, बुद्धको शान्ति सन्देशलाई डिजिटल प्रविधिमार्फत सबैको घरघरमा पुराउने उद्देश्यले Buddhism Digital Libray को स्थापना गरी सांस्कृतिक बिभागको प्रमुखको हैसियतले काम गर्दै आएका छन्।

खेन्यो बसन्त कुमार गुरूड, अमेरिका

खेन्यो बसन्त कुमार गुरूड (ज्ञान दोर्जे)को जन्म २०१० सालमा गुल्मी जिल्लाको दभौखानी गाउँमा बाबा बिल बहादुर गुरूड र माता बलमाया गुरूडको कोखबाट भएको थियो।

२०१८ सालमा गाउँमा भारतीय सेनाका भूतपूर्व समूहले Indian Army Government Education High School खोल्थे। उनले त्यसै स्कुलमा कक्षा ७ सम्म अध्ययन गरे। त्यसपछि रूपन्देही भैरहवाको मेउडीहवामा बाबा आमासंगै बसेर ब्रिटिश क्याम्प पक्लीहवा हाई स्कुलबाट एसएलसी गरे। त्यस पछि रूपन्देहीको शंकर नगरमा स्थापित

श्री शारदा प्राथमिक बिद्यालयमा ७ वर्षसम्म प्रधान अध्यापक भएर सेवा गरे। त्यस पछि भारतको इलाहबाद कलेजबाट फाइन आर्टमा स्नातक गरे।

उनले २०४१ सालमा संघ नायक भिक्षु ज्ञान सागर रिन्पोछेबाट बिधिवत प्रबज्य लिएर बौद्ध शिक्षाको थालनी गरे। त्यस पछि २०५५ सालमा कन्चनपुर जिल्लाको महेन्द्र नगरमा, बौद्ध धर्म सेवा केन्द्रको नाम दर्ता गरी, ब्योम कुशुमा स्वर्णद्वीप गुम्बा सञ्चालन गरे। उनी त्यस गुम्बाको प्रमुख लामा हुन्। उनी फाइन आर्टमा निपुण भएकोले उनको गुम्बा परिसरमा बुद्धपार्कको निर्माण गरेका छन्। उनको कलाकृति प्रतिको समर्पण त्यस पार्कमा देख्न सकिन्छ। उनी फुटबल खिलाडी पनि हुन्।

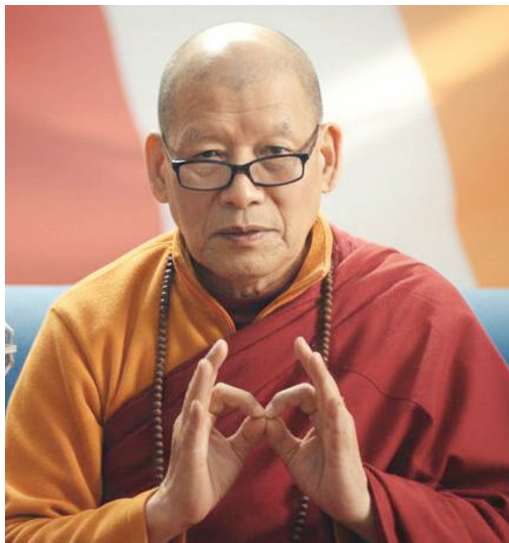
उनले बुद्धभूमि लुम्बिनी, शुद्धोधनको दरबार, कपिलबस्तु, तिलरकोट, ऋकुछन्द बुद्धको जन्मभूमि गोटीहावा, कनकमुनि बुद्धको जन्मभूमि निग्लिहावा, बुद्धको मावली देवदह, बुद्धको अष्टधातु राखिएको स्तुपा रामग्राम, फर्पिङ, नमोबुद्धको भ्रमण गर्नु भएको छ। साथै भारतको बौद्धगया, सारनाथ, कुशीनगर, बनारस र बैशाली र नालन्दको पनि दर्शन गरेका छन्।

उनी अमेरिकाको कोलोराडो राज्यको स्टेट बोल्डर शहरमा छोरा राजु गुरूडसंगै बसोबास गर्दै आएका छन्। उनी बौद्ध मुर्तिकारका साथै लेखक र अनुवादक पनि हुन्। उनले बुद्धबचन र दैनिक पूजा प्रार्थना नामक पुस्तक पनि प्रकाशन गरेका छन्।

मानव जीवनमा बौद्धदर्शनको महत्वपूर्ण भूमिका रहेको कुरालाई मनन गर्दै, बुद्धको शान्ति सन्देशलाई डिजिटल प्रविधिमार्फत सबैको घरघरमा पुराउने

उद्देश्यले Buddhism Digital Library को स्थापना गरी संस्थाको प्रमुख धर्मगुरूको हैसियतले काम गर्दै आएका छन् ।

कल्याणमित्र डीबी गुरूड, अमेरिका

कल्याणमित्र डीबी गुरूडको जन्म लमजुङ जिल्लाको खहोलासाँथर गाउँ पालिका वडा नं १, नजरे साम्रो गाउँमा सात दशक अगाडि भएको थियो । उनको माता गुणीमाया र पिता लामा कर्मरप्तेन गुरूड हुन् । उनले अमर हाई स्कुल, खुदीबाट एसएलसीसम्म अध्ययन गरी लाहुरमा १० वर्ष सेवा गरे । यस दौरान उनले एमपी बिश्वविद्यालयबाट स्नातकसम्म अध्ययन गरे ।

उनले घरेलु उद्योग, बागवानी, होटल, रेष्टुरेन्ट, ट्रेकिङ एजेन्सी, एजुकेशन कन्सल्टेन्सी, च्याउ उद्योग आदि सञ्चालन गरी एउटा उद्यामीको रूपमा उभिने प्रयास गरे । तर, समयको पदचापलाई पहिचान गर्न नसक्दा सफलताको शिखर चुम्न सकेनन् ।

जीवनको उत्तरार्द्धमा अमेरिका आए । अमेरिका पनि स्वर्ग चै होइन रहेछ ! तर यहाँको श्रम बजारमा श्रमिकहरूले हप्तामा ४० घन्टा काम गरेको ज्यालाले प्रवासी जीवनलाई सजिलैसँग चलाउन सक्ने अवस्था रहेकोले उनलाई खासै अप्ठ्यारो नभएको अनुभव सुनाउँछन् । खास कुरा उनको परिवार पनि साथमै छन् ।

त्यसैले दुःख सुख दालभात खाएर गुजारा चल्ने अवस्था भयो । परिवारमा श्रीमती चित्रमाया, छोरा सुरेन्द्र, बुहारी एलना, नाति नेवओन्नि, छोरी ज्याति र ज्वाइ कुमराज छन् ।

उनले अमेरिका आए पछि १४ वर्ष काम गरे । यस दौरान कहाँकहाँ के कस्तो काम गरे भन्ने बिषयमा छलफल गर्नु पर्दा एक-एक दिनको समय चाहिने हुन्छ । जेहोस् ४० क्रेडिटको हकदार भए पछि अवकास लिएर पुनः कल्याणमित्र मार्गमा दीक्षा लिए । यो उनको तेश्रो दीक्षा थियो ।

बौद्ध दर्शनको नियमित अध्ययनका लागि एउटा बैधानिक संस्था आवश्यक महशुस भएकाले साथीहरूसँग मिलेर “Buddhism Digital Library” भन्ने गैरसरकारी संस्थाको स्थापना गरी, संस्थाको उद्देश्य अनुरूप कार्य सम्पादन गर्ने प्रयास गरिरहेका छन् ।

संस्थागत जिम्मेवारीको हैसियतले उनी अध्यक्ष पदमा छन् । तर गैरसरकारी संस्थाको हकमा बजेट ब्यबस्थापन गर्न चुनौतीपूर्ण हुने भएकाले सोचे जस्तो कार्य सम्पादन गर्न नसकेको स्वीकार्छन् । तैपनि आफुले कामको सुरुवात गरेकाले आधुरो रहेका कामहरू भविष्यका कर्णधारहरूले सम्पन्न गर्नेमा विश्वस्त छन् ।

कसांड लामा, अमेरिका

कसांड लामाको जन्म सन् १९६३ मा मनाङ जिल्लाको नाचे गाउँपालिका वडा नं ९, बगरछापमा पिता पासङ नमग्याल लामा र माता छिरिङ बुटि लामाको कोखबाट भएको हो। त्यस बखत मनाङमा राम्रो स्कुल थिएन। उनले बुढानिलकण्ठ स्कुलमा कक्षा ४ देखि १० सम्म अध्ययन गरे।

त्यसपछि त्रिभुवन विश्वविद्यालयको कृषि र पशु बिज्ञान अध्ययन संस्थान रामपुर क्याम्पसमा स्नातक पूरा गरे। उनले शिक्षक भएर विद्यालयमा र गोरखा मनास्लु क्षेत्र आयोजनामा सेवा गर्ने अवसर पाए।

गौतम बुद्धको जन्म नेपालमा भए पनि बुद्धत्व प्राप्त, धर्मचक्र प्रबर्द्धन र महापरिनिर्वाण पनि भारतमै भयो। त्यसैले बुद्ध धर्मलाई सर्वप्रथम पाली भाषामा लेख्ने परम्परा थालियो। पालीबाट

बिस्तारै संस्कृत भाषामा संग्रह हुन थाल्यो। आठौँ सताब्दी पछि संभोटा भाषामा पनि अनुवाद हुन थाल्यो। वर्तमान अवस्थालाई हेर्दा, पाली र संस्कृतमा भन्दा, संभोटाका ग्रन्थहरू बजारमा धेरै सहज रूपमा उपलब्ध छन्। यस अर्थमा के कुरा बुझ्नु पर्छ भने संभोटामा बौद्धदर्शनको बिकास राम्रो भएको छ।

यसबाहेक चाइनीज, मंगोलियन, जापानीज, कोरियन, मलेशियन, हङकङ, ताइवान, भेतनाम, कम्बोडिया, लावस, थाइलैन्ड, सिंगापुर, मैनमार, श्रीलंका, भूटान आदि राष्ट्रहरूमा बौद्ध दर्शनलाई आ-आफ्नै राष्ट्रिय भाषामा प्रकाशन गरिएका छन्।

यसबाट के कुराको पुष्टि हुन्छ भने, बुद्ध दर्शन भनेको सामाजिक मुल्य र मान्यताको संबाहक हुन्। यसले सबै समुदायको मौलिक भावना र जीवन पद्धतिलाई सम्मान गर्दै, चार आर्यसत्य, पञ्चशील, अष्टमार्ग, महाशील र प्रतित्यसमुत्पादको मौलिक भावना र सिद्धान्तलाई धर्मको रूपमा देशना गरेको छ।

सर्वप्रथम त, धर्म भनेको सत्य हो। सत्य भनेको समय हो। तर, समय पनि बिहान, दिउँसो र बेलुकी एकनास हुँदैन किनभने समयलाई उर्जा प्रदान गर्ने मूल तत्व भनेको ऋतु हो। अर्थात समय पनि अवस्थामा निर्भर रहन्छन्। यसैलाई बुद्धले अनित्यवाद भनेका छन्।

बुद्धको शान्ति दर्शनलाई सबैलाई सहज होस् भन्ने हेतुले डिजिटल प्रविधिमाफत प्रचारप्रसार गर्ने प्रयास भएको हो भन्छन् कसांड। बिडीएलमा उनी कोषाध्यक्षको संस्थागत जिम्मेवारीमा छन्।

कुम बहादुर गुरूड, अमेरिका

कुम बहादुर गुरूडको जन्म लमजुङ पसगाउँमा पिता सुबेदार इन्द्रमान गुरूड र माता चल्बीमाया गुरूडको कोखबाट २०३३ सालमा भएको हो । उनको एक दाजु र एक भाइ छन् । उनको प्रारम्भिक शिक्षा गाउँमै भयो । पछि पोखरा बसाइँ सराइ भए पछि भद्रकाली हाई स्कुलमा केही समय अध्ययन गरे पछि बाबासंगै भारतको बरणासी गए । उनी त्यहाँ पढाइका साथसाथै गीत, संगित, खेलकुद र सामाजिक कार्यक्रमहरूमा पनि सहभागी भए । उनले १६ वर्षको उमेरमा भारतीय सेनामा भर्ति भएर १८ वर्ष सेवा गरी अवकास लिए । उनले मेनशोभा गुरूडलाई विवाह गरे । छोरी श्रुती गुरूड र छोराहरू प्रभात गुरूड र पाठ गुरूड हुन् ।

अवकास पछि पसगाउँ समाजको युवा संयोजक, संगम क्लबको सल्लाहकार हुँदै इराक र अफगानिस्थान स्थित अमेरिकी सैनिक सुरक्षा क्याम्पमा पनि सेवा गर्ने अवसर जुयो । यसरी

बिभिन्न स्थानमा काम गर्दा गर्दै, इडिभी परेरे सपरिवार अमेरिका आउने अवसर जुरेकोले मेरिल्यान्ड राज्यको बाल्टीमोर शहरमा आएर बसोबास गरे । छोरी श्रुती गुरूड आर्मीमा कार्यरत छिन् भने छोराहरू अध्ययन गर्दै छन् ।

उनी गीत, संगित र नृत्यमा रूचि राख्दछन् । सामाजिक सेवामा सकृया भएकोले NRNA Baltimor Chapter को सदस्य, कास्की समाज बाल्टिमोरको आजीवन सदस्य, लमजुङ समाज बाल्टिमोरको उपाध्यक्ष, बानाको आजीवन सदस्य, हिमालयन बाल्टिमोर युनाइटेड फुटबल क्लबको बरिष्ठ सल्लाहकार र बाल्टिमोर तमू समाजको निवर्तमान अध्यक्षको हैसियतले समुदायको सेवामा सक्रिय रहेका छन् । मानव जीवनमा बौद्धदर्शनको महत्वपूर्ण भूमिका रहेको कुरालाई मनन गर्दै, भगवान बुद्धको शान्ति सन्देशलाई डिजिटल प्रविधिमार्फत् सबैको घरघरमा पुऱ्याउनु पर्छ भन्ने कुम बहादुर Buddhism Digital Library को स्थापना गरी सचिवको हैसियतले काम गर्दै आएका छन् ।

अन्त्यमा, बुद्धिजम डिजिटल लाइब्रेरी (बिडीएल) इन्कका बोर्ड अफ डाइरेक्टरहरू, ट्रस्टी सदस्यहरू आजीवन सदस्यहरू, अनुवाद समूहका प्राज्ञहरू, बिद्वान स्कालरहरू, भिक्षुहरू, भिक्षुणीहरू लामा गुरूहरू, आचार्यहरू, कल्याणमित्रहरू, कुलपुत्र, कुलपुत्रीहरू, सहयोगी दाताहरू, मिडिया पार्टनरहरू, प्रत्यक्ष, अप्रत्यक्ष रूपमा सहयोग गर्ने स्वयंसेवक र स्वयंसेविकाहरू सबैप्रति आभार व्यक्त गर्दै धन्वाद दिन चाहन्छौं ।

भवतु सर्वमंगलम् । बुद्धम् शरणम् गच्छामि ।

(अमेरिका निवासी श्री कुम बहादुर गुरूड बुद्धिजम डिजिटल लाइब्रेरीका सचिव हुन् ।)